

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 278-284/2559

พนักงานอัยการจังหวัดชัยภูมิโจทก์ นางนพพร รูปชัยภูมิ กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.อ. มาตรา 137, ป.อ. มาตรา 267, ป.อ. มาตรา 268, ป.อ. มาตรา 83, ป.อ. มาตรา 91, ป.อ. มาตรา 341, ป.วิ.อ. มาตรา 39, ป.อ. มาตรา 90, ป.อ. มาตรา 78, ป.อ. มาตรา 29, ป.อ. มาตรา 30

ย่อ / หลักกฎหมาย

ป.อ. ที่ใช้บังคับในขณะเกิดเหตุมิได้บัญญัติบทนิยามของ "เจ้าพนักงาน" ไว้ เมื่อพิจารณาจากสภาพการณ์ปัจจุบัน หน่วยงานของรัฐมิได้มีแต่ส่วนราชการ แต่ประกอบไปด้วย รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐ รวมทั้งองค์กรอิสระ สำหรับองค์การคลังสินค้าผู้เสียหายเป็นองค์การของรัฐบาลที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ.2496 และโดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ. ดังกล่าวได้มีการจัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.ฎ.จัดตั้งองค์การคลังสินค้า พ.ศ.2498 ซึ่งทั้ง พ.ร.บ. และ พ.ร.ฎ. ล้วนระบุว่าการจัดตั้งใช้เงินทุนจากงบประมาณแผ่นดินและทุนประเดิมจากรัฐบาล เมื่อรัฐบาลโดยคณะรัฐมนตรีมีมติให้นายกรัฐมนตรีในฐานะประธานคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติจัดให้มีโครงการรับจำนำข้าวเปลือก และมอบหมายให้ผู้เสียหายเป็นผู้รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ตามโครงการดังกล่าว ดังนั้น ว. หัวหน้าหน่วยรับจำนำข้าวเปลือกนอกจากจะมีฐานะเป็นพนักงานองค์การคลังสินค้าผู้เสียหายแล้ว ยังต้องปฏิบัติหน้าที่ในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลตามที่คุณเสียหายได้รับมอบหมายจากรัฐบาลโดยมีหน้าที่ออกไปรับของคลังสินค้าและใบประทวนสินค้าให้เกษตรกรเพื่อนำไปทำสัญญาจำนำและรับเงินจากธนาคาร พ. เมื่อธนาคารดังกล่าวจ่ายเงินให้แก่เกษตรกรแล้วก็นำเอกสารที่เกษตรกรมอบให้ไปเบิกเงินจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลซึ่งบางส่วนเป็นเงินงบประมาณแผ่นดิน การกระทำของ ว. จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของรัฐในโครงการดังกล่าว แม้ ว. ไม่ใช่เป็นข้าราชการที่รับเงินเดือนจากงบประมาณแผ่นดิน แต่เป็นพนักงานที่รับเงินเดือนหรือค่าจ้างจากผู้เสียหายที่เป็นองค์การของรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นโดยใช้เงินทุนจากงบประมาณแผ่นดิน อีกทั้งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในกิจการงานของรัฐบาลโดยแท้ อันมีลักษณะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

คำพิพากษา

ย่อมาถึงได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของ ว. ในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล เป็นการกระทำในฐานะเจ้าพนักงานคดีทั้งเจ็ดสำนวนนี้ ศาลชั้นต้นพิจารณาและพิพากษารวมกัน โดยให้เรียกโจทก์ทั้งเจ็ดสำนวนว่า โจทก์ เรียกจำเลยสำนวนแรกว่า จำเลยที่ 1 และที่ 2 ตามลำดับ และเรียกจำเลยอีกหกสำนวนหลังว่า จำเลยที่ 1 โจทก์ทั้งเจ็ดสำนวนฟ้องและแก้ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83, 91, 137, 267, 268, 341 ให้จำเลยทั้งสองคืนเงิน 76,893 บาท และให้จำเลยที่ 1 คืนเงิน 302,917.95 บาท 157,360.85 บาท 67,854.70 บาท 69,338.60 บาท 75,276.35 บาท แก่ผู้เสียหาย นับโทษของจำเลยที่ 1 ทั้งเจ็ดสำนวนติดต่อกันและต่อจากโทษจำคุกของจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ 2124/2556 หมายเลขดำที่ 2125/2556 และหมายเลขดำที่ 2127/2556 ของศาลชั้นต้น จำเลยที่ 1 ให้การปฏิเสธ แต่รับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์ขอให้ลงโทษต่อ จำเลยที่ 2 ให้การปฏิเสธ แต่ภายหลังสืบพยานโจทก์ไปบ้างแล้ว จำเลยที่ 2 ขอถอนคำให้การเดิมและให้การใหม่เป็นรับสารภาพ ระหว่างสืบพยานโจทก์ ผู้เสียหายถอน

คำร้องทุกข์ข้อหาร่วมกันฉ้อโกง ศาลชั้นต้นอนุญาต สิทธินำคดีอาญาในข้อหานี้มาฟ้องยอมระงับไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (2) ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสอง มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 137, 267, 268 วรรคสอง ประกอบมาตรา 83 เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษฐานร่วมกันแจ้งให้เจ้าพนักงาน ผู้กระทำการตามหน้าที่จัดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็น พยานหลักฐาน โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 จำคุกจำเลยที่ 1 กระทั่งละ 2 ปี และปรับ กระทั่งละ 6,000 บาท รวม 10 กระทั่ง เป็นจำคุก 20 ปี และปรับ 60,000 บาท จำคุกจำเลยที่ 2 มีกำหนด 2 ปี และปรับ 6,000 บาท จำเลยที่ 2 ให้การรับสารภาพหลังจากสืบพยานโจทก์ไปบ้าง แล้ว มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงจำคุก 1 ปี 4 เดือน และปรับ 4,000 บาท หากไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29, 30 ยกคำขอให้ชดใช้เงินแก่ผู้เสียหาย จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ ระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ ภาค 3 จำเลยที่ 2 ถึงแก่ความตาย สิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 39 (1) ให้จำหน่ายคดีเฉพาะจำเลยที่ 2 ศาลอุทธรณ์ภาค 3 พิจารณาพิพากษา กลับ ให้ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 1 โจทก์ฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้น รับฟังว่า ระหว่างปี 2555 ถึง 2556 รัฐบาลโดยคณะรัฐมนตรีมีมติให้นายกรัฐมนตรีในฐานะ ประธานคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติจัดให้มีโครงการรับจำนำข้าวเปลือกปีการผลิต 2555/56 จำนวน 2 ครั้ง ครั้งแรกเริ่มเดือนตุลาคม 2555 สิ้นสุดเดือนกุมภาพันธ์ 2556 ครั้งที่สอง เริ่มเดือนมีนาคม 2556 สิ้นสุดเดือนกันยายน 2556 คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติมอบหมาย ให้องค์การคลังสินค้า กระทรวงพาณิชย์ ผู้เสียหายเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ มีหน้าที่ดำเนิน โครงการตั้งแต่รับขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวและประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ รับ โรงสีข้าวที่มีศักยภาพเข้าร่วมโครงการเพื่อเป็นจุดรับจำนำข้าวเปลือกและเป็นผู้รับจำนำ ข้าวเปลือกจากเกษตรกร รวมทั้งออกใบประทวนสินค้าให้เกษตรกรที่นำข้าวเปลือกมาจำนำ เพื่อให้ เกษตรกรนำใบประทวนสินค้าไปทำสัญญาจำนำต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำหรับพื้นที่อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ มีโรงสีข้าวที่เข้าร่วมโครงการ 2 แห่ง ได้แก่ โรงสีข้าว โชควรลักษณ์รุ่งเรืองกิจซึ่งใช้ทำข้าวบุญมาครองเป็นจุดรับจำนำข้าวเปลือกและโรงสีข้าวพนพรที่มี จำเลยที่ 1 เป็นเจ้าของและผู้ประกอบการ นางสาวสุดารินทร์และนางสาววิญญา เป็นลูกจ้างของ ผู้เสียหาย ได้รับมอบหมายจากผู้เสียหายให้เป็นหัวหน้าหน่วยรับจำนำข้าวเปลือกประจำโรงสีข้าว พนพรและจุดรับจำนำข้าวเปลือกบุญมาครองตามลำดับ มีหน้าที่ตรวจสอบว่าเกษตรกรที่นำ ข้าวเปลือกมาจำนำเป็นเกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวเองในฤดูกาลผลิตและขึ้นทะเบียนเข้าร่วม โครงการไว้จริงหรือไม่ และรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกร รวมทั้งออกใบประทวนสินค้าให้ เกษตรกรเพื่อนำไปทำสัญญาจำนำ นางดอกไม้ นางประจักษ์ นางมาศรี นางสาวทองและนางจิม ขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวในฤดูกาลผลิตและนำข้าวเปลือกไปจำนำที่จุดรับจำนำ ข้าวเปลือกบุญมาครอง โดยแจ้งต่อนางสาววิญญา หัวหน้าหน่วยรับจำนำข้าวเปลือกบุญมาครอง ว่าเป็นข้าวเปลือกที่ตนเพาะปลูก นางสาววิญญาจึงได้ออกใบประทวนสินค้า จำนวน 9 ใบ ให้แก่ นายสำรอง 2 ฉบับ ให้แก่นายมุด นางคำพวย นางดอกไม้ นางประจักษ์ นางมาศรี นางสาวทองและ นางจิม คนละ 1 ฉบับ และให้แก่จำเลยที่ 2 อีก 1 ฉบับ มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ ประการแรกเสียก่อนว่า นางสาววิญญา หัวหน้าหน่วยรับจำนำข้าวเปลือกบุญมาครองเป็น

เจ้าพนักงานหรือไม่ เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้บังคับในขณะเกิดเหตุมิได้บัญญัติบทนิยามของ "เจ้าพนักงาน" ไว้ เมื่อพิจารณาจากสภาพการณ์ปัจจุบัน หน่วยงานของรัฐมิได้มีแต่เพียงส่วนราชการ แต่ประกอบไปด้วย ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐ รวมทั้งองค์กรอิสระและรัฐบาลมีนโยบายต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ประชาชนส่วนรวม แต่การดำเนินการตามนโยบายนั้นเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงาน จึงจำเป็นต้องดำเนินการในลักษณะบูรณาการ โดยรัฐบาลอาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช่ส่วนราชการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของตนได้ สำหรับองค์การคลังสินค้าผู้เสียหายเป็นองค์การของรัฐบาลที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ.2496 และโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้มีการจัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การคลังสินค้า พ.ศ.2498 ซึ่งทั้งพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาล้วนระบุว่า การจัดตั้งใช้เงินทุนจากงบประมาณแผ่นดินและทุนประเดิมจากรัฐบาล เมื่อรัฐบาลโดยคณะรัฐมนตรีมีมติให้นายกรัฐมนตรีในฐานะประธานคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติจัดให้มีโครงการรับจำนำข้าวเปลือกปีการผลิต 2555/56 จำนวน 2 ครั้ง และมอบหมายให้ผู้เสียหายเป็นผู้รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ตามโครงการดังกล่าว โดยโครงการดังกล่าวเป็นโครงการเร่งด่วนและต้องมีพนักงานของผู้เสียหายไปประจำจุดรับจำนำข้าวเปลือกมากมายหลายพื้นที่ ผู้เสียหายจึงมีความจำเป็นต้องรับสมัครบุคคลเข้าทำงานในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลเพื่อไปประจำตามจุดรับจำนำข้าวเปลือก ซึ่งรวมทั้งนางสาวจริญญา หัวหน้าหน่วยรับจำนำข้าวเปลือกบุญมาครอง ดังนั้นนางสาวจริญญานอกจากจะมีฐานะเป็นพนักงานของผู้เสียหายแล้วยังต้องปฏิบัติหน้าที่ในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามที่ผู้เสียหายได้รับมอบหมายจากรัฐบาลและนางสาวจริญญาเป็นผู้กระทำแทนผู้เสียหายในกิจการงานของรัฐบาล ซึ่งมีความรับผิดชอบนับตั้งแต่ตรวจสอบว่าเกษตรกรที่นำข้าวเปลือกมาจำนำเป็นเกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวเองในฤดูการผลิตและขึ้นทะเบียนเข้าร่วมโครงการไว้จริงหรือไม่ และรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกร โดยมีหน้าที่ออกใบรับของคลังสินค้าซึ่งเป็นเอกสารราชการของโครงการรับจำนำข้าวเปลือกปีการผลิต 2555/56 ที่ใช้เป็นหลักฐานว่าข้าวเปลือกที่จำนำเป็นของเกษตรกรแต่ละคนที่เพาะปลูกเอง รวมทั้งออกใบประทวนสินค้าให้เกษตรกรเพื่อนำไปทำสัญญาจำนำและรับเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เมื่อธนาคารจ่ายเงินให้แก่เกษตรกรแล้วก็จะนำเอกสารที่เกษตรกรมอบให้ไปเบิกเงินจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลซึ่งบางส่วนเป็นเงินงบประมาณแผ่นดิน การกระทำของนางสาวจริญญาจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของรัฐในโครงการดังกล่าว แม้นางสาวจริญญาไม่ใช่เป็นข้าราชการที่รับเงินเดือนจากงบประมาณแผ่นดิน แต่เป็นพนักงานที่รับเงินเดือนหรือค่าจ้างจากผู้เสียหายที่เป็นองค์การของรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นโดยใช้เงินทุนจากงบประมาณแผ่นดิน ในกิจการงานของรัฐบาลโดยแท้อันมีลักษณะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ย่อมถือได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของนางสาวจริญญาในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกปีการผลิต 2555/56 ของรัฐบาลเป็นการกระทำในฐานะเจ้าพนักงานที่ศาลอุทธรณ์ภาค 3 วินิจฉัยว่า นางสาวจริญญาไม่เป็นเจ้าพนักงานนั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วยฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น พิพากษากลับว่า จำเลยที่ 1 มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 137, 267, 268 วรรคแรก ประกอบมาตรา 83 การแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานและแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่จดข้อความอันเป็นเท็จในเอกสารราชการ เป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษฐานร่วมกันแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้กระทำการ

ตามหน้าที่จัดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารราชการ ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 จำเลยที่ 1 เป็นผู้ร่วมแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่จัดข้อความอันเป็นเท็จและใช้เอกสารอันเกิดจากการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ จึงให้ลงโทษฐานร่วมกันใช้เอกสารอันเกิดจากการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จตามมาตรา 268 วรรคแรก ประกอบมาตรา 267, 83 เพียงกระทงเดียวตามมาตรา 268 วรรคสอง สำหรับสำนวนแรกและสำนวนที่สามถึงสำนวนที่หก ให้จำคุกสำนวนละ 1 ปี ส่วนสำนวนที่สองและสำนวนที่เจ็ดเป็นการกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 จำคุกกระทงละ 1 ปี สำหรับสำนวนที่สองรวม 2 กระทง เป็นจำคุก 2 ปี และสำนวนที่เจ็ด รวม 3 กระทง เป็นจำคุก 3 ปี โดยให้นับโทษทั้งเจ็ดสำนวนติดต่อกันไป คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

องค์คณะ

สุทธิโชค เทพไตรรัตน์ · สรศักดิ์ วาจาสิทธิศิลป์ · สวัสดิ์ สุรพัฒนานันท์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) – deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/278-284/2559>